

Horváth Richárd

FELELŐSSÉGÜNK ÖNMAGUNKÉRT ÉS MINDANNYIUNKÉRT

„Ti azonban választott nemzetség, királyi papság, szent nemzet, tulajdonul lefoglalt nép vagytok, hogy annak dicsőségét hirdessétek, aki a sötétségből csodálatos világosságára hívott titeket.” — olvassuk Szent Péter első levelében küldetésünk értelmét és fényességét. Mi ennek a küldetésnek fényessége — ma, a jelen igényei és lehetőségei szerint?

Az egyházban a decentralizáció elsősorban nem a meglévő, sokszor bürokratikus apparátus megjavítását jelenti (ezt is), hogy a hívek könnyebben hozzáférhessenek ebben a rohanó ritmusú életben, amely hirtelesen vet fel kérdéseket, hanem elsősorban és mindenekelőtt a szellem megváltozását. A rideg, kimért, hűvös, „emberek-feletti” magatartás leépítését, és telítődést egy új, nagyvonalú, emberies szellemmel és magatartással, amely nem a felsőbbség hideg csalatkozhatatlanságával közeledik az emberhez, hanem azt érezteti meg, hogy az Úr Jézus evangéliumot, örömhírt hirdetett és az emberszeretetet az istenszeretet mértékévé tette.

Ez az emberies, krisztusibb szellem jelenti azt, hogy nem sablonoknak jogi formuláknak nézzük csak az életet és az emberi problémákat, hanem lélekkel és szívvel közeledünk feléjük, hogy gyógyíthassunk és segíthessünk. Az ember ahány, annyféle. Ami jó felelet az egyik lelkiiségnek, az esetleg riasztó és taszító lesz a másik számára. Aki közelebb van az emberhez, ő is köztük él, talán éppen azon a területen, az jobban ismeri a helyi dolgokat, az jobban ismeri az „itteni” mentalitást, tehát közelebről és bölcsebben tudja megfogni a problémát is. Tehát új lélek és új szív kell a dolgok intézésébe — ez a decentralizáció jelentősége és hivatása. Enélkül nemsokat érne az egész.

Lélekkel és lelkiismerettel

Az egyház igazi ereje és hatalma sohasem a külső eszközökben van, hanem tagjai hitének erejében, az Istenbe vetett bizalmunkban, magában az Isten hatalmában, aki szereti és védi az őt-szeretőket, a benne bízókat. Aki lélekkel akarja szolgálni az egyház ügyét és az embereket, annak arra is kell gondolnia, és pedig állandóan gondolnia, hogy egy az Isten, aki az egységet szereti a szükséges dolgokban. A fölösleges és talán nem is egészséges vicinális érdekeket tapintatosan, mindenkor a nagy emberi egység szellemében, ennek az egységnek az útjára kell terelni.

Az egyház ugyan szervezet, látható társaság is, de elsősorban életnek és léleknek kell lennie. Isten népe istenes életének és lelkületének. Tehát igaznak és szeretettel ragyogónak és emberséggel tündöklőnek. Ahogy az apostol mondja: „Ragyogó tisztává akarta tenni az egyházat, amelyen sem szeplő, sem ránc, sem egyéb efféle nincsen, hanem szent és szeplőtelen” (Ef. 5, 26). Ilyennek akarta. A püspök és a pap nem hivatalnok, aki aktát gyárt és kormányoz. Apostoli léleknek kell bennük lennie. Lelkületük, munkásságuk, egész életük a kegyelem világosságát kell, hogy sugározza. Az Isten kegyelme kimeríthetetlen. Sem az idő, sem a tér nem tudja megapasztani és kioltani, ha lélekkel és szívvel kérjük, éljük és szórjuk a fényt az emberek között.

Az egyház nem úgy van jelen és nem csak ott van jelen a világban, ahol valami látható intézménye, temploma, épülete, egyesülete, szeminárium stb. van, hanem az egyház a hívő, Krisztus Urunkban hívő emberekben van jelen. Mindenütt és mindenkor, ahol és amikor azok öhozzá csatlakoznak, benne hisznek, vele lélekben egyesülnek. Kifelé nem is észrevehető mindig az ilyen pillanat, az ilyen állapot. A lélek világában zajlik le. A kegyelem érintésére és hatására. A szentségeken, főként az euchariszián keresztül. Imádság, elmélkedés, jócselekedet nyomában. Az Isten ingyenes kegyelméből. Persze hogy jó, ha van egy látható valami is, szervezet, akármi is legyen az a látható egyház testéből, ami a belső történést elősegíti, ápolja, továbbviszi, fenntartja, de az nincsen feltétlenül és mindenütt és mindenkor ilyesmire kötvé. Isten népének csodálatos evilágon is az élete. Mindenütt ott van benne és általa az Isten, a Krisztus, anol csak felragyog a benne élő hit, ahol csak az ő nevében, az ő ihletésére a jó felé mozdul az emberben az akarat, a felismerés, a megismerés. Csodálatos a lelkek világa!

Az ember lelkiismerete is csodálatos hatalom. Dönt. És döntése a döntő az emberre nézve. Ha nem is függetlenül történik ez a döntés külső és belső befolyásoló motívumoktól, lényegében azonban mégis független ezektől és vihet az Istenhez és tarthat meg ő mellette és övele.

Hányszor mondanak, tartanak valakiről valamit, ítéletet mondanak róla, és mindez nem vág össze azzal, ami ő valójában, amilyen ő bent, a lelkében, a lelkiismeretében, az Istennek mindent látó szeme előtt. Pedig ez a lényeges. Ez a fontos. A legfontosabb, az Isten „szeme”. Azelőtt, míg ez hatalmukban volt az embereknek, hányszor elítéltek, meghurcoltak, megkínóztak, meg is öltek embereket, mert azt mondták, azt tartották róluk, hogy „boszorkányok”, hogy „eretnekek”, hogy árulói Istennek — és nem voltak azok. Mindettől függetlenül, ha nagyon nagy lelkierő és hit kellett is sokszor ehhez, az Isten előtt megmaradhattak és meg is maradtak annak, akik voltak előtte. Milyen jó, hogy ilyen értelemben és ilyen viszonylatban már mások lettek az idők. Ilyen viszonylatban istenesebbek, az ő akaratához közelebb esők.

Emberiben, egyetemesebben

Istennel kapcsolatos dolgaiban immár mindezeki maga dönt és döntéseiért ő maga viseli a felelősséget. Lehet, sőt biztos, hogy kinek-kinek van egy csomó oka, indoka arra, hogy így, vagy amúgy dönt és cselekszik, de mégiscsak maga teszi ezt és maga a felelős. Ott van a hangsúly, hogy felelősek vagyunk. Felelősek vagyunk a jóért. Felelősek vagyunk a hitünkért. Nem lehet az az álláspontunk, hogy „meghívottak” vagyunk, „választottak” vagyunk, jó jogi pozícióban vagyunk, tehát tétlenek maradhatunk. De nem lehetséges a másik véglet sem: a „csak én” a „csakis én”, és „senki más” gőgje és magatartása, ami olyan sokszor és olyan sokakat tett már nemszereletté, ellenszenvenné embertársai szemében.

Mindez, persze, nem azt jelenti, hogy mindnyájan külön-külön és egyedül és magunkra hagyatva vagyunk. Az Istenben egyek vagyunk. Ugyanakkor a Krisztusban hiszünk. Ugyanabban az isteni életben részesülünk. Ugyanabból a Lélekből élünk. Mindez térben is és időben is egy nagy és szent egységbe fog össze bennünket. Ez az egység megvan külön-külön is mindannyiunkban. Mert lehet valaki ilyen vagy olyan specialista ebben a hivatásban, vagy amabban, lehet benne hajlam erre, vagy amarra: hitünk akkor is egy és egységes, és nemcsak egy-egy részt hat át

a lelkünkéből és az életünkéből, hanem az egészet, mindent. Mindent egységbe foglal és mindent átjár. És minél inkább engedjük ezt, hogy így legyen, annál egyetemesebbek leszünk, annál közelebb jutunk az embe-
rekhez, és nem távolodunk el tőlük. Annál nagyobb és bensőségesebb lesz a viszonyunk, az egységünk, elsősorban azokkal, akik ugyanazt a hitet, ugyanazt a Krisztust hordozzák életükben és életükkel. A belülválók világának nagy és csodálatos törvénye és élete ez mibennünk.

Sohasem szabad abból kiindulnunk, hogy csak az jó és csak úgy jó, ahogyan mi elgondoljuk, ahogyan valami mibennünk megvan, ahogyan mi csináljuk. „Szolgálatok egymásnak azzal a kegyelmi ajándékkal, amit ki-ki nyert, mint Isten sokféle kegyelmének hű közvetítői” (1 Pét, 4, 10.) Az a helyes, ha mindent nyugodtan megvizsgálunk, és azt, ami hívő embertársunk szívében, lelkében, gyakorlatában van hitének területén, hitében, hite következtében, azt nem úgy tekintjük — ha más is, mint az, ami mibennünk van —, mint a miénk akadályát, nehézségét, hanem úgy, mint egy-egy alkalmat, lehetőséget arra, hogy a hit dolgai mindkettőnkben egymásból és egymástól gyarapodjanak, gazdagodjanak, megtermékenyüljenek. Az életet nem lehet egykaptafára húzni. Aki ezt akarja, az megöli az életet. Magára lázítja az életet. Az élet nem elszürkülni és öszszezsgorodni akar, hanem színesedni, nőni, kiteljesedni, gazdagodni, változatossá lenni. A bizalmatlanság a másikkal szemben elsápasztja, öli a nagylelkűséget, széles látókört kíván mitőlünk is. Amibe beleférnek az emberek és amiben jól is érzik magukat.

Isten Lelke nem félelem és nem aggodalom mibennünk. Aki csak ezt érzi, annak nagyon mélyen és nagyon komolyan meg kell vizsgálnia önmagát, hogy hol is a baj, hol vétette el. Mert valahol elvétette.

Nem vakmerősködés, nem hazardirozás, nem könnyelműség, nem elbizakodottság az, ami az Isten dolgát mibennünk és általunk előbbrevizsi, hanem komolyság, elmélyültség, alázat és bizalom az Úrban, ami távol tartja tőlünk a félelmet és az állandó aggodalmat az élet menete és sikere felől. Az Úr az, aki vezet bennünket. Az ő titokzatos testének részei vagyunk, ha gyenge és gyarló és bukdácsoló részei is, de az Úr Lelke járja át a lelkünket és az életünket, és ha az Isten velünk, ki ellenünk? A hívő ember, amikor magában bíz, amikor az életben bíz, amikor jövőjében bíz, voltaképpen az Úr erejében bíz.

A személy tisztelete

Senkinek az egyéni jámborsága nem bírja el az egyház egyetemes életét. Semmiség ez emellett a csodálatos sodrás mellett az Isten felé, és mégis sok, mégis nagy erő az imádság és kegyelem ajándékában és segítő erejében mindenkinek a jámborsága, hite ebben a csodálatos természetfeletti együttesben. Alapja ennek itt a földön a mi emberségünk, de korlátai is ebben vannak: a mi emberségünkben. Ez azonban az Isten rendelése, ami nem a félelemre és nem az aggódásra ok. hanem alázatra és hitben való igaz és mindig teljesebb és tisztább odaadásra, az Isten akaratának alázatos elfogadására, és bizalommal való átölelésére — a mindennapokban is, és nemcsak az ünnepeken. Nem kivonulnunk kell nekünk az életből, nem elkülönülnünk tőle, hogy magunkat meg ne fertőztessük, hanem éppen ellenkezőleg, állandóan érintkezésben kell lennünk vele, hogy megszentelhessük, hogy az Isten akaratát benne és vele kapcsolatosan állandóan követhessük és teljesíthessük.

Sok a bűn, a fogyatkozás, a gyarlóság, a tökéletlenség mindenütt és mibennünk is, de éppen ez a feladatunk és küldetésünk, hogy magunkban is és magunk körül is minél többet eltüntessünk és rendbehozzunk. És itt senki sincs megbiztosítva, sem azzal, hogy ő püspök, sem azzal, hogy ő pap, sem azzal, hogy ő világi hívő: mindnyájan gyarló és bűnös emberek vagyunk. De mindnyájan nagy lehetőségekkel bírunk, amiket helyesen és jól, az Isten akarata szerint kell felhasználnunk és kihasználnunk. Még a jószándék is félrecsúszhat. A szakadások, a testvérharcok sokszor abból keletkeztek, mert valaki azt hitte, hogy „ő jobban tudja”, „ő jobbat akar”, mint a másik. A haza szeretete például szép és erény. De csak a helyes szeretete. Az egyoldalú, elfogultságba vihet — más ajkú embertársunkkal szemben. Egyházi embereket is. És vitt is. Szomorú példái is vannak ennek. Mindez csak azt bizonyítja, hogy még a jószándékainkra is nagyon kell vigyáznunk. Mert nagyon összetett és nagyon sokoldalú az élet. Nem járna azonban helyes úton, aki azért, mert vigyáznunk kell, ebből azt a következtetést vonná le, hogy tehát ne tegyünk semmit sem. Sőt éppen ellenkezőleg: ez lenne a legnagyobb eltévelyedése Isten szemében.

Nagy az ember felelőssége Isten és embertársai előtt, az élet előtt, és sok gondolkodásra, okos döntésekre, nagy türelemre, higgadtságra és sok bölcsességre van állandóan szükségünk életútunkon. Aki Istenben bízik, az nem csalatkozik. De nem azért, mert az intézmény és a rendeletek és parancsok, paragrafusok mindentől megvédenék. Ezek önmagukban csak segíthetnek, és segítenek is, de megvédeni a rossztól csak a hitünk, a jóakaratumk, a szeretetünk tud, imádságunkkal és Isten ingyenes kegyelmével együtt.

Az Üdvözítő tudta, hogy közvetlenül mellette, isteni egyéniségének állandó vonzásában, erejében, varázsában egyik apostola mégis áruló. A tizenkettő közül egy. És mégsem rendelt ki melléje felügyelőt, őrzőt, nem zárta el előle a lehetőséget. Megállt embersége, személyisége előtt, tiszteltben tartotta azt. Ezt kell nekünk is megtennünk embertársainkkal szemben. Akkor is, ha nagyon kritikusok velünk szemben. Hiszen a mai ember kritikus. Engedelmissége is kritikus. Állandó kérdése a „miért?” De ha a „miért”-et megtudja, ha szeretetünkkel, igazságérzetünkkel, egész emberségünkkel, Istenben megalapozott hívő és okos magatartásunkkal felelünk neki erre a „miért”-jére: akkor tettük neki a legnagyobbat, adtuk neki a legmeggyőzőbbet és feleltünk meg felelőségünknek is Isten megszabta küldetésünkben, az élet dolgai között, az ember dolgaiért.

A COLOSSEUMBAN

*A stadion közepére
feszítem a testem*

figyeljétek

*a diadalmas agónia
kijelenti majd*

*milyen világ fulladt meg
bennem végképp
s mint kell ápolni azt
ki megszületik.*

Németh Géza